

Sygn. akt XII Ga 415/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 listopada 2014 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział XII Gospodarczy – Odwoławczy w następującym składzie:

Przewodniczący- Sędzia: SO Agata Pierożyńska

Protokolant: st.sekr.sądowy Paweł Sztwiertnia

po rozpoznaniu w dniu 25 listopada 2014 r. w Krakowie

na rozprawie

sprawy z powództwa J. B.

przeciwko (...), K., (...) spółce jawnej w K.

o zapłatę

na skutek apelacji wniesionej przez stronę pozwaną od wyroku Sądu Rejonowego dla Krakowa - Śródmieścia w Krakowie z dnia 10 kwietnia 2014 r. sygn. akt IV GC 170/14/S

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania apelacyjnego.

Uzasadnienie wyroku z dnia 25 listopada 2014 r.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja zasługuje na uwzględnienie, a podniesione w niej argumenty stanowią o wzruszeniu wyroku Sądu Rejonowego.

Stosownie do dyspozycji art. 505 11 § 1 k.p.c. brak jest możliwości przeprowadzenia postępowania dowodowego w zakresie wnioskowanym przez stronę pozwaną, co skutkować musi stosownie do art. 505 12 § 1 k.p.c. uchynieniem wyroku.

Wydając zaskarżony wyrok Sąd I instancji oparł się na konstrukcji niedopuszczalności dowodzenia zasadności zarzutu potrącenia zgodnie z art. 493 § 3 k.p.c. w zw. z art. 485 k.p.c. za pomocą innych środków dowodowych aniżeli dokumenty. Jak wynika z akt sprawy strona pozwana w zarzutach od nakazu zapłaty z dnia 29 października 2013 r. zgłosiła zarzut wygaśnięcia zobowiązania na skutek złożonego przed procesem powodowi oświadczenia o potrąceniu wzajemnej wierzytelności. Sąd przyjął jednak, że zarzuty zawierają w swej treści zarzut potrącenia, co czyni go niemożliwym do rozpoznania albowiem po pierwsze byłoby to sprzeczne z dyspozycją art. 505 4 § 2 k.p.c. albowiem wierzytelność strony pozwanej nie nadaje się do rozpoznania w postępowaniu uproszczonym, po drugie zaś strona pozwana złożyła wnioski dowodowe z innych źródeł aniżeli dokumenty.

Zarzut potrącenia, by podniesiony mógł być skutecznie, wierzytelność przedstawiona do potrącenia musi być, jak słusznie wskazuje Sąd I instancji, udowodniona. Udowodnienie zaś wierzytelności powinno obejmować zarówno jej istnienie, jak i wysokość. Zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego (m.in. wyrok z dnia 07 listopada 2008 r. III CSK 243/08) od potrącenia jako czynności materialnoprawnej, odróżnić należy zarzut potrącenia będący czynnością procesową. Oświadczenie o potrąceniu, o jakim mowa w art. 499 k.c. , jest czynnością materialnoprawną powodującą

– w razie wystąpienia przesłanek określonych w art. 498 k.c. – odpowiednie umorzenie wzajemnych wierzytelności, natomiast zarzut potrącenia jest czynnością procesową polegającą na żądaniu oddalenia powództwa z powołaniem się na okoliczność, że roszczenie objęte żądaniem pozwu wygasło wskutek potrącenia. Oświadczenie o potrąceniu stanowi zatem materialnoprawną podstawę zarzutu potrącenia. Zarzut potrącenia jest jedynie środkiem obrony pozwanego, a nie formą dochodzenia roszczenia. Sąd bowiem nie rozstrzyga w sentencji wyroku o wierzytelności przedstawionej do potrącenia, lecz o żądaniu pozwu, a potrącenie jest jedynie zagadnieniem prejudycjalnym warunkującym sposób rozstrzygnięcia. Sąd dopuścił się tym samym zarzuczonego w apelacji naruszenia prawa procesowego w art. 493 § 3 k.p.c. oraz art. 505 4 § 2 k.p.c.

W niniejszej sprawie strona pozwana powołała się na fakt umorzenia się wzajemnych wierzytelności skutkiem złożenia w piśmie datowanym na 2 września 2013 r. oświadczenia o potrąceniu. Strona pozwana obligowana art. 6 k.c. wykazała się w procesie aktywnością dowodową skierowaną na udowodnienie tak istnienia, jak i wysokości zgłoszonego zarzutu potrącenia poprzez powołanie licznych środków dowodowych tak ze źródeł osobowych, jak i dokumentów. Zgodnie z ugruntowanym orzecnictwem prezentowanym w licznych judykatach przewidziane w art. 493 § 3 k.p.c. wymaganie udowodnienia wierzytelności przedstawionej do potrącenia dokumentami wskazanymi w art. 485 k.p.c. nie dotyczy sytuacji, w której do potrącenia doszło przed doręczeniem pozwanemu nakazu zapłaty i pozwu (wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 20 czerwca 2013 r. I ACa 615/13, wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 10 października 2012 r. I ACa 639/12, wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 25 maja 2010 r. V ACa 130/10, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 kwietnia 2009 r. I CSK 487/08).

Należy również podkreślić, iż Sąd I instancji na skutek naruszenia przywołanych przepisów prawa procesowego i w związku z tym nie prowadząc postępowania dowodowego determinowanego zarzutem strony pozwanej, jej twierdzeniami i wnioskami dowodowymi, nie rozpoznał tym samym istoty sprawy. Jedynie wtedy, gdy z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.) i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne. W procesie cywilnym strony mają obowiązek twierdzenia i dowodzenia tych wszystkich okoliczności (faktów), które stosownie do art. 227 k.p.c. mogą być przedmiotem dowodu. Podkreślić wyraźnie należy, że reguły rozkładu ciężaru dowodu, stosowane przez Sąd w fazie wyrokowania, mają fundamentalne znaczenie dla dokonania prawidłowej oceny wykonania przez każdą ze stron obowiązku dowodzenia w zakresie przesłanek uzasadniających roszczenie lub zwalniających stronę pozwaną od konieczności jego spełnienia. Obowiązkiem Sądu jest ustalenie, czy strona inicjująca proces wykazała okoliczności faktyczne, których zaistnienie determinuje możliwość jego skutecznego wpisania (subsumcji) w odpowiednią podstawę prawną. Jeśli ustalenia takiego dokonać nie można, to fakt ten samoistnie niweczy zasadność powództwa i to niezależnie od tego, czy pozwany z kolei udowodnił podstawy faktyczne przyjętej linii obrony (wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 19 września 2012 r. I ACa 568/12). W niniejszej sprawie Sąd nie przeprowadził jednak postępowania dowodowego, nie odnosząc się do wniosków dowodowych strony pozwanej zawartych w zarzutach, co nie pozwala na poczynienie ustaleń co do stanowiska procesowego strony pozwanej w kontekście uznania go za udowodnione czy też nie.

Rozpoznając sprawę ponownie Sąd odniesie się do zgłoszonego zarzutu wygaśnięcia zobowiązania skutkiem złożonego przed procesem oświadczenia o potrąceniu w sposób zgodny z dyspozycją art. 498 k.c. i 499 k.c. oraz przeprowadzi w sprawie postępowanie dowodowe mające za przedmiot zgłoszony zarzut umorzenia się wzajemnych wierzytelności stron, a następnie w oparciu o jego wynik poczyni ustalenia w sprawie, którą pozwolą na wydanie rozstrzygnięcia na podstawie prawidłowo ustalonego stanu faktycznego, przy zweryfikowaniu twierdzeń, zarzutów i dowodów obu stron.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy uchylił wyrok Sądu I instancji stosownie do treści art. 505 12 § 1 k.p.c., pozostawiając temu Sądowi orzeczenie o kosztach procesu zgodnie z art. 108 § 2 k.p.c.

s.ref. SSR B. Zawierzyńska-Wach